

Rutte

dat niet ondenkbaar is, want anders zou je zo'n commissie niet hoeven in te stellen. Wij gaan er echter niet van uit. Zij moeten dan ook wel met heel sterke argumenten komen. Sterker nog, dan is ook nog de vraag of wij daar in meegaan. Zowel regering als een groot deel van het parlement zijn namelijk enthousiast over hoe wij het op dit moment in Nederland geregeld hebben. Het lijkt mij het beste om het oordeel over de motie aan de Kamer te laten.

De heer Visser heeft gezegd dat geprobeerd moet worden om dit probleem internationaal op te lossen. Daar werken wij aan. Dat is een proces dat deels parallel loopt aan die commissie. Ik sluit niet uit dat dat een langdurig proces is. Wij hebben daar al naar gekeken. Als blijkt dat wij daar in Europa met elkaar uitkomen, zou dat de mooiste oplossing zijn. Ik zeg toe dat wij daar met elkaar aan blijven werken. De taxatie die wij nu maken, is echter dat dat een wat langdurige route zal zijn en dat wij niet kunnen wachten op de uitkomsten, als die er al komen. Vandaar dat ik zeg dat wij ook niet door kunnen gaan met het laten bestaan van onhelderheid als het gaat om die herkenbaarheid en transparantie. Het is dus deels een proces dat parallel loopt, maar op enig moment ± dat zal volgend voorjaar zijn ± moeten wij toch met elkaar de netten ophalen en waarschijnlijk moeten vaststellen dat wij hier in Nederland toch nu al die helderheid en transparantie moeten brengen, omdat die Europese helderheid en transparantie een langdurige kwestie zal zijn.

Het probleem rondom de togaberoepen is eigenlijk heel simpel. Op dit moment wordt geëist dat je aan die dubbele eis voldoet. Wij nemen dat ook gewoon over. Dat staat nu dus in de wet. Er zijn echter tegelijkertijd adviezen, bewegingen, gedachten om dat anders in te richten. Daarom hebben wij gezegd dat wij dat nu niet doen en die dubbele eis gewoon in de wet laten staan. Het moet wel technisch goed in de wet staan, want dat is nu nog niet het geval. Dat doen wij via de aanpassing die wij nu uitvoeren. Wij laten de commissie wel indringend kijken of het houdbaar is. In aanvulling op mijn eerste termijn kan ik voor de helderheid zeggen dat die dubbele eis betekent: wo-master in het recht en wo-bachelor in het recht. De AMvB biedt de mogelijk-

heid van vervangende graden in plaats van de wo-bachelor in het recht. Toen er werd gevraagd hoe het zit met de vereiste vakken, heb ik gezegd dat ik daar in tweede termijn op terug zou komen. Dat geldt zowel voor degenen die aan de dubbele eis voldoen, als voor degenen met een vervangende graad. Die vereiste vakken worden in de AMvB nader geregeld.

Mevrouw Vergeer vroeg mij om nog geen antwoord te geven over de selectie, omdat zij nog met een set vragen komt. Ik wacht die even af, zodat ik de verschillende vragen in samenhang kan beantwoorden.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, volgende week te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Gezien de ingreep die vanochtend op de Kameragenda is gepleegd, moet ik de vergadering schorsen tot vijf uur. Naar verwachting hebben wij dan het verslag van het algemeen overleg over de Raad van de Europese Unie, de RAZEB, met daarna stemmingen, en een interpellatie aan het adres van de minister van Justitie naar aanleiding van een computer die op straat is gevonden.

De vergadering wordt van 15.27 uur tot 17.00 uur geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 7 oktober 2004 over **RAZEB**.

De **voorzitter**: Ik attendeer u erop dat de minister voor Ontwikkelings-samenwerking, mevrouw Van Ardenne, aanwezig is in haar hoedanigheid als minister van Buitenlandse Zaken ad interim.

□

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. De moordmachine van Ariel Sharon dendert door in de Gazastrook. Nu al zijn tientallen burgers, onder wie kinderen en vrouwen vermoord. Ariel Sharon is aan de macht gekomen met het plan veiligheid voor Israël te creëren door militaire overwinning. Hij heeft nooit het vredesproces ondersteund, nooit

de intentie gehad om tot vrede te komen door onderhandelingen, nooit ingestemd met de aanpak van Rabin: land voor vrede. In een interview met Haaretz zegt kabinetschef Weisglass het volgende. Wat wij al wisten en waar wij keer op keer voor hebben gewaarschuwd: hij wil geen Palestijnse staat.

Tegenover zelfgeknutselde Qassam-raketten met een reikwijdte van 8 km staan honderden tanks, gevechtshelikopters en met hoogmoderne wapens uitgeruste militairen. Deze aanpak heeft er bij de Palestijnen toe geleid, te streven naar het evenwicht van onveiligheid. Zolang Palestijnen onveilig zijn, zullen de Israëliërs zich ook onveilig moet voelen, is blijkbaar de logica. Zo zien wij het failliet van de Sharon-doctrine.

Wie een vriend van Israël is ± en dat zijn wij ± stopt de moordmachine van Sharon nu. De laatste jaren heeft de EU met open ogen toegekeken hoe Ariel Sharon zijn agenda heeft afgewerkt. Als het nu niet het moment is om een einde te maken aan de zelfdestructie van de Israëlische regering, wanneer dan wel? Verklaringen helpen niet, zoals de minister tijdens het overleg beweerde. Zij hebben ook nooit geholpen. Maatregelen, sancties zijn aan de orde. Om die reden dien ik de twee volgende moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Israël op dit moment in de Gazastrook collectieve wraakacties onderneemt;

constaterende dat Israël met deze "Operatie boetedoening" de Palestijnse bevolking collectief wil laten boeten voor de daden van enkelen;

constaterende dat Israël zich niets aantrekt van alle oproepen uit de internationale gemeenschap met het offensief te stoppen, gezien haar verklaring dat de acties zeker nog tot zondag zullen duren;

van oordeel dat er geen militaire oplossing bestaat voor dit conflict;

van mening dat een scherpe

Karimi

veroordeling van dit geweld nodig is;

roept de regering op om zich, ook in haar rol als voorzitter van de EU, in te zetten om:

- de EU-ambassadeurs terug te roepen, in ieder geval voor zolang de "Operatie boetedoening" voortduurt;
- de Associatieovereenkomst tussen Israël en de EU voor onbepaalde tijd op te schorten;
- een (tijdelijk) EU-wapenembargo tegen Israël en de Palestijnse gebieden in te voeren met een effectieve stop op leveranties, doorvoer etc. over Europees grondgebied door het Europese luchtruim,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Karimi en Van Bommel. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 573 (21501-02).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Israël op dit moment een collectieve wraakactie uitvoert in de Gazastrook;

constaterende dat hierbij disproportioneel geweld gebruikt wordt, waarbij vooral onschuldige burgers slachtoffer worden;

constaterende dat veel van de wapens en munitie die bij dit offensief worden ingezet afkomstig zijn uit de Verenigde Staten en via Europees en Nederlands grondgebied naar Israël worden vervoerd;

verzoekt de regering, per direct een ad-hocvergunningsplicht volgens de wet op doorvoer van strategische goederen in te stellen om zo een onmiddellijk einde te maken aan het transport van wapens en munitie naar Israël via Schiphol dat voornamelijk wordt uitgevoerd door de luchtvaartmaatschappij El Al,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Karimi en Van Bommel. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 574 (21501-02).

De heer **Timmermans** (PvdA): Voorzitter. Voor het stemgedrag van mijn fractie is het heel belangrijk om duidelijkheid te krijgen. Als je voor een motie stemt, stem je ook voor de overwegingen van die motie. Dan stem je niet alleen voor het dictum. Waar komt de term "collectieve wraakactie" uit voort? Dat is niet een omschrijving waarin mijn fractie zich herkent, hoezeer zij ook de actie betreurt en veroordeelt.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil die wijziging zeker aanbrengen als dat voor het stemgedrag van de PvdA-fractie van zodanig belang is. Ik wil namelijk niet dat de PvdA-fractie dat als een argument zou gebruiken om niet voor de moties te stemmen. Gezien de inbreng van het PvdA-lid Koenders tijdens het vragenuurtje op dinsdag, zouden deze moties echt door de fractie van de Partij van de Arbeid gesteund moeten worden.

De heer **Timmermans** (PvdA): De fractie van de Partij van de Arbeid gaat over haar eigen stemgedrag. Daar hebben wij uw advies niet bij nodig. Ik vind het wel bijzonder belangrijk dat die passage wordt verwijderd of veranderd. Die geeft naar onze smaak niet weer wat de daadwerkelijke situatie is.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil hier meteen actie op ondernemen, zodat de PvdA-fractie die passage in ieder geval niet als excuus kan gebruiken.

De heer **Timmermans** (PvdA): Het gaat om de tweede motie.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Volgens mij staat de term in beide moties.

De **voorzitter**: Dat klopt.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil dan gewoon de eerste constatering in de eerste motie schrappen. De eerste constatering luidt dan: "constaterende dat Israël met de 'Operatie boetedoening' de Palestijnse bevolking collectief wil laten boeten voor de daden van enkelen". Deze woorden zijn letterlijk overgenomen uit de inbreng van collega Koenders.

De heer **Timmermans** (PvdA): Laat ik ieder misverstand wegnemen. De eerste motie kan sowieso niet op onze steun rekenen. Wij zijn het gewoon niet eens met die sancties. Wij overwegen de tweede motie over het ad-hocbeleid te steunen, maar dan moet wel die passage in de eerste overweging eruit.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Het stelt mij heel erg teleur dat de PvdA-fractie de eerste motie niet kan steunen. De PvdA-fractie was in 2002 al een voorstander van dergelijke sancties. Maar goed, dat is natuurlijk het goede recht van de PvdA-fractie. Er is echter sprake van een algeheel gebrek aan consistentie in de inbreng van de PvdA-fractie.

Voorzitter. Ik handhaaf de moties zoals ik die heb ingediend.

□

Minister **Van Ardenne-van der Hoeven**: Voorzitter. In navolging van wat minister van Buitenlandse Zaken Bot heeft gezegd tijdens het vragenuurtje van afgelopen dinsdag, herhaal ik dat de Nederlandse regering en de Europese Unie zeer bezorgd zijn over de ontwikkelingen in de Gazastrook en in Israël. De huidige situatie leidt tot meer geweld, chaos en anarchie. Het is afschuwelijk, het brengt veel menselijk leed mee en het is in niemands belang.

Wij zullen tijdens de aanstaande vergadering van de Europese ministers hierover spreken. Het is ook de bedoeling om daar raadsconclusies aan te verbinden. Nederland en de Europese Unie doen wat zij kunnen. Zoals minister Bot al heeft gezegd, is er een voorzitterschapverklaring uitgebracht waarin het geweld wordt veroordeeld en de partijen worden opgeroepen om veiligheids-samenwerking en directe onderhandelingen te hervatten, zoals dat ook in roadmap staat. Tijdens de behandeling in de Veiligheidsraad van afgelopen dinsdag is het standpunt van de Europese Unie onderstreept. Dat is ook in de verklaring terug te vinden.

Minister Bot heeft beide partijen telefonisch opgeroepen tot deëscalatie. Hij heeft de partijen ook duidelijk gemaakt dat zij dat veiligheids-overleg moeten hervatten en weer serieuze politieke onderhandelingen

Van Ardenne-van der Hoeven

moeten gaan voeren. Dat is ook de enige uitweg. Sancties zoals voorgesteld door mevrouw Karimi en anderen, zijn niet aan de orde. De huidige escalatie moet worden gezien in de context en kan niet aan slechts één partij worden toegeschreven. Het is juist nu van belang om de dialoog met beide partijen gaande te houden. De internationale gemeenschap moet zich niet uit elkaar laten spelen. Europa moet zich niet isoleren, maar zich juist engageren. Terugtrekken van Europese ambassadeurs uit Israël of opschorten van contacten zou geen wijs beleid zijn. Het is ook strijdig met opschorten van het Associatieakkoord, waarover mevrouw Karimi ook sprak. Er is overigens over deze onderwerpen binnen de Europese Unie geen consensus te bereiken.

Wat het wapenembargo betreft, wijs ik erop dat op basis van een restrictief wapenexportbeleid nu al de situatie is dat er nauwelijks wapensystemen naar Israël gaan en zeker geen wapensystemen die gebruikt zouden kunnen worden tegen Palestijnen. Een wapenembargo is ook wat dat betreft niet aan de orde.

In de andere motie wordt opgeroepen tot een restrictief vergunningenbeleid voor doorvoer. Het is staand Nederlands beleid dat een wapenexporttoets van NAVO- en EU-partners in beginsel niet wordt overgedaan. Dat is officieel beleid. Wij zijn van mening dat er ook op dat punt geen reden is om het beleid te veranderen. Ik heb eerder de argumenten daarvoor gegeven.

Ik ontraad derhalve de aanvaarding van beide moties.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Wanneer zegt de Nederlandse regering dan: die open lijnen met Israël hebben niets opgeleverd, nu is het moment aangebroken om een volgende stap te zetten, bijvoorbeeld om met Israël hetzelfde te doen als wij met Soedan doen?

Minister **Van Ardenne-van der Hoeven**: Ik heb niet de neiging om de situatie in Soedan en die in het Midden-Oosten met elkaar te vergelijken. Wel vergelijkbaar is dat zowel de Verenigde Naties als de Verenigde Staten en de Europese Unie zoveel mogelijk gezamenlijk optrekken als internationale gemeenschap om in dialoog te blijven met partijen die ertoe doen,

zowel in Soedan als in Israël en de Gazastrook, en die op te roepen te deëscaleren en hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Op het moment dat, zoals mevrouw Karimi voorstelt, eenzijdig door de Europese Unie sancties worden opgelegd, isoleert de Europese Unie zich van die aanpak. Dat zal de Europese Unie niet doen.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): De minister van Buitenlandse Zaken heeft van dit dossier een prioriteit tijdens zijn voorzitterschap gemaakt. Die belofte heeft hij aan de Kamer gedaan. Hij heeft hiertoe besloten, omdat naar zijn verwachting de Verenigde Staten tijdens die periode heel erg afwezig zullen zijn vanwege de presidentverkiezingen. De vraag is wat wij dan concreet kunnen verwachten van de Europese Unie als wij deze stappen niet mogen verwachten.

Minister **Van Ardenne-van der Hoeven**: Het gaat er toch om dat wij geëngageerd blijven in het hele proces. Ik verschil er met mevrouw Karimi over van mening dat wij dit geen vredesproces mogen noemen. Je mag het ook een veiligheidsproces noemen, een proces dat ertoe leidt dat men een begin maakt met vrede en veiligheid in het gebied. Geëngageerd zijn in dat proces betekent dat je je niet distantieert. Als je je distantieert, ben je geen onderdeel van het proces.

Het is niet het moment om sanctie maatregelen te nemen richting het Midden-Oosten. Het is juist een moment om betrokken te blijven bij de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en om de partijen aan te sporen, hun verantwoordelijkheid te nemen. Mevrouw Karimi en ik zijn het op dit punt dus niet eens.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Wij gaan stemmen over twee moties die zijn ingediend bij het VAO over de RAZEB, te weten:

- de motie-Karimi/Van Bommel (21501-02, nr. 573);

- de motie-Karimi/Van Bommel (21501-02, nr. 574).

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

□

Mevrouw **Van der Laan** (D66): Voorzitter. D66 is geschokt door het recente geweld in Gaza. Hoewel ook wij de laffe moorden op Israëlische burgers met Qassam-raketten veroordelen, is duidelijk dat het huidige geweld disproportioneel is. De woorden van de heer Weisglass, adviseur van de heer Sharon, dat het bedoeld is om het vredesproces in de ijskast te zetten, zijn contraproductief en ondermijnen het succes van het plan tot terugtrekking. Daarnaast gaat de uitbreiding van nederzettingen gewoon door, in strijd met het internationale recht. D66 is er voorstander van dat de EU het Associatieverdrag gebruikt om Israël te wijzen op zijn verplichtingen. Het bijeenroepen van de Associatieraad moet dus een eerste stap zijn. Van het Nederlandse voorzitterschap hadden wij overigens een wat actievere houding verwacht om Israël en de Palestijnen op hun verantwoordelijkheden te wijzen. De twee moties slaan die eerste stap echter over; de indieners willen meteen tot sancties overgaan. Daarnaast ontbreekt een duidelijke veroordeling van de Palestijnse terroristen die op hun beurt ook het vredesproces ondermijnen. Daarom kan D66 niet voor de moties stemmen.

In stemming komt de motie-Karimi/Van Bommel over een scherpe veroordeling van het geweld in de Gazastrook (21501-02, nr. 573).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Karimi/Van Bommel over het transport van strategische goederen naar Israël via Schiphol (21501-02, nr. 574).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.